

basca, sobretot tenint en compte el nostre NL ribagorçà *Entença*; car aquest figura com *Atencia* en quatre docs. de 1202-5, i com *Antença* el 1202. Això ho deixarem per a una nota especial en la lletra E-; car aquí hi hauria també bones raons per veure-hi filiacions purament romàniques. Més aviat atenguem ací al nom de la pda. de *Comadí*, puix que aquesta és en el baix Urgellet (Gavarrà, XVIII, 68.18) i podria venir d'un CUMBA *ATÉNI amb metafoia causada per una -i de genitiu (duplicat sense geminació?).

¹ De la qual potser un cogn. *Atencia* andalús, i l'*Atencia* que no sé si hi és a Espanya, però és freqüentíssim a l'interior de l'Argentina. Àrea amèrico-andalusa en coincidència amb la turdetana de T. Livi.

-ATIGA, BEN- (Calvià) i -*Ati*

Per a aquella basta el que en diem vol. I, 52. Però notem que del mateix NP aràbic *Āṭiya*, en la seva forma masculina *Āṭī* poden venir *Beniati* (a Atzeneta d'Albaida, XXXIX, 131.21) i *Biniati* de St. Climent de Menorca (XLIV, 62.3, 67.17), més senzill que pensar en *Āṭīf* (arrel *ʿṭf*).

L'*Atotxó* (Elx), V. *El Totxar*

Atrabald alqueria antiga de Montuïri (*Repartiment* de Mallorca, 108, 486), veg. *Tarabald* (a afegir als rars NLL mall. d'origen germànic reunits vol. I, p. 47); absurd a Mall. l'etimologia luso-aràbiga que suggerí Gayangos, perquè l'evolució *rabad* > *arrabalde* només es podia produir a Portugal (DECH I, 345b48).

Atrallarix (ant., mall.), V. *Torràlitx* -*Atram*, -*Atró* i *Atròsses*, V. -*Atrum*

-*ATRUM*, *BINI*-, men., te. Ferreries, que sembla un cas de la confusió morisca de -n i -m (*EntreDL* III, 104), en lloc del NP àr. *Āṭrūn*, com indico en vol. I, 53; també hi podem posar *Biniatram* de Ciutadella (XLIV, 3.5, 3.20) que podria ser un NP paral·lel, de les mateixes arrels: **Āṭrūn* (o -*ṭr*-, *RMa* 556.8) amb el mateix canvi morisc de la nasal final que en *Atrum* o, a la inversa, *Biniatzen/-zem* (vol. I, 35).

Del mateix *Āṭrūn* deu venir *Biniatró*, de Campanet (XLI, 85.17), que ja figura en el m. Despuig. Per a *Biniatria* (d'Alcúdia), veg. vol. I, 52. En fi crec que també podem incloure en aquest grup *Les Atròsses* pda. de Móra la Nova (XIII, 114.13), amb el sufix -*ūs/-úz* que estudiaren com a viu entre els NPP aràbics Enno Littmann (*Arab. Hypok.* en *Fs. Pedersen*, 1953, 194 ss.) i García Gómez (*Arábica*, vol. I, 1954, 129ss.): *Āmrūs*, *Ḥamdūs*, *Kalbūs*, *Ābdūs* (més, entre els egipcis, en Littmann, *Eigennamen der heutigen Ägypter*, p. 89); i el valencià *Ibn-Tomlūs* (Socin-Brockelmann, *Arabische Grammatik*, p. 193).

M'hi detinc més perquè em sembla que d'aquí deu venir el nom il·lustre del cavaller aragonès Pelegrín de *Atróssillo* (o *Atrocillo*), company d'armes de Jaume I (*Crònica*), sobre el llinatge del qual tenim moltes dades, des de 1218 a 1289, en el *BolHiGeBAR*. II, 20-23. A Algèria es registren avui *Āṭrūs* i el femení *Āṭrūsā* (GGAlg. 20).

ATZAILA

Amb l'accentuació *adzaila*, vaig recollir-ho com a pda. de la vall de Pego (xxxiv, 108.19). Probablement de l'àr. *azābir*, plural de *zābir* 'flor', especialment 'flor de taronger'. En efecte aquesta zona de la plana de la vall de Pego és tota plena de tarongerar, com em mostrava el bon erudit local Carmelo Giner; en el recorregut que hi férem, acompanyats d'informants rústics, en l'any 1963. Per als descendents hispànics d'aquest mot aràbic, veg. *DECH* I, 431, i les fonts allí citades. *Azābir* consta en *RMa* 349.8 (i cf. Belot i Dozy, *Suppl.*) com un dels plurals de *zābra* 'flor' (arrel ben popular: *RMa*, s. v. *flos*, *lucere*, *lucifer*). En aquests plurals quadrisillàbics, l'àrab clàssic té i llarga en la síl·laba final (breu en hispanoàrab), i és en *RMa* on trobem *azābir* amb vocal breu.

Convindria, és clar, trobar més informació d'aquest NL (antiga sobretot), car abans de recollir jo llavors aquest nom, només l'havia assenyalat Madoz (en l'article *Pego*, vol. XII, 757), donant *Adzaila* com a «antiguo pueblo del valle de Pego, hoy desaparecido»; en ell o en la seva font es deu fundar Asín (*Contr.*), posant «*Adsaila* (prov. de Alicante)»; aquest vol igualar amb *Azaila* (prop de Ijjar, i no lluny d'Alcanyís) (estació ferroviària), i fer-los venir de *sābila* «la llana»: cosa que pot semblar no mancada de fonament, com sigui que l'arrel *sbl* (amb *he*) és ben coneguda en àrab, i probablement no estranya al d'Espanya (cf. *RMa* *sa-b(a)l* «planus»; no en *PAlc*). Aquesta etimologia, però, almenys quant al nom de Pego, està contradita no sols per l'accentuació, sinó també per la *a* de *Azaila* i més la del nostre, car davant *ḥe* l'àrab vulgar n'hauria fet *e*, i tampoc hi lligaria la *tz* sonora. Cert que de la mateixa arrel àr. vénen *saurí*, cast. *zahorí* i tort.-castellonenc *sòries* (*DECat* VII 720, VIII 44b1-20), però aquí és en inicial absoluta (cf. *ibid.*, s. v. *safrà*). No cal dir que el canvi de *r* aràbiga en *l* és normal en els arabismes hispànics.

⁴⁰ Caldria més informació per veure si també pot venir d'un diminutiu (en *u-ai*) d'aquesta arrel aràbiga el nom de l'antiga pda., del terme de València, que consta com *Zoayr* o *Çoayr* en el *Rept.* (170, 184, 306).

-*Atzar*, *Bini*-, V. *Atzaran*

ATZARAN (*Atzerà*)

Pda. de Lluçmajor i cogn. molt estès per tot el Principat (S., O. i N.), que en el vol. I, 54-55, fem venir de l'àr. *az-zarʿāni* 'dels dos sembrats'; potser també un (*a)l-Utzarè* que Masc. (37C6) anota com a pda. important de Manacor. De la mateixa arrel aràbiga, pot venir *Bini-Atzar*, pda. de Bunyola, entès com 'els del sembrat'; cf. *zarʿ* nom d'acció de «seminare» en *RMa* (111, 211) (m., «semis, plantage» en Belot) i en *Bidpai* (Dozy, *Suppl.* I, 586a); cert que, per a aquest, també es podria pensar en *Beni az-zābr* 'els del dau, els del joc d'atzar' (*DECat*, 488, s. v. *atzar*).

Amb aquests noms de lloc té una semblança tan singular *Atzaria*, que és inversemblant que no tinguin res a veure; encara que no en tinc notícia com a nom